

Анна ШТЕФАН

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності
Національної академії правових наук України,
завідувач відділу авторського права і суміжних прав,
доктор юридичних наук, старший дослідник
anna_shtefan@ukr.net
ORCID: 0000-0003-2382-4849

КОНЦЕПЦІЯ ACQUIS ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

<http://doi.org/10.23939/law2025.45.314>

© Штефан А., 2025

Стаття присвячена проблематиці визначення поняття і змістовної сутності *acquis* Європейського Союзу. Дослідження зумовлено тим, що попри тривалу історію досліджень цієї спрямованості, *acquis* досі не має такого тлумачення, яке б повністю розкрило природу цього явища. Це зумовлено браком нормативного закріплення дефініції *acquis* у європейському законодавстві, що сприяло розвитку різних теорій про природу *acquis*.

Проаналізовано підходи до розуміння *acquis* як сукупності спільних прав та обов’язків, правової системи ЄС, сукупності правових актів і політичних інструментів, правопорядку чи принципу. Зроблено висновок, що більша частина з наявних дефініцій створює певне уявлення про *acquis*, однак не дає змоги повністю досягнути сутність цього явища.

Запропоновано погляд на *acquis* як на систему правових засобів. Такий підхід дає змогу охопити увесь різноманітний інструментарій, призначений для досягнення правових цілей в межах ЄС, і підкреслити наявність зв’язків між різними елементами цієї системи та їх взаємний вплив. Враховуючи визнання в ЄС пріоритету *acquis* над будь-якими національними нормами, уточнено, що ця система правових засобів є наднаціональною. З огляду на те, що на основі *acquis* виникають спільні права та обов’язки держав-членів, зроблено акцент на тому, що *acquis* виступає основою формування внутрішнього правопорядку у Спільноті. На підставі проведеного дослідження запропоновано нове визначення *acquis* ЄС як наднаціональної системи правових засобів, яка визначає спільні права та обов’язки держав-членів і формує єдиний внутрішній правопорядок Європейського Союзу.

Ключові слова: *acquis communautaire*, *acquis* Європейського Союзу, право Європейського Союзу, система правових засобів, правопорядок.

Постановка проблеми. Укладення у 2014 році Угоди про асоціацію з ЄС [1] зумовило для нашої держави потребу погодження національного законодавства з *acquis* ЄС. Про це згадується у низці норм щодо різних сфер, охоплених Угодою, однак водночас Угода не визначає поняття і зміст *acquis*. Причиною цього є брак нормативного закріплення дефініції *acquis* у європейському законодавстві: відсилання до *acquis* спостерігається у багатьох офіційних актах ЄС, водночас жоден з них не пропонує тлумачення цього поняття. Внаслідок цього сформувалася дилема, влучно описана

Р. Петровим: “Крізь історію європейської інтеграції поняття *acquis* залишилося одним з найменш чітко визначених, хоча й одним з найчастіше використовуваних” [2, с. 741].

На відміну від ЄС, законодавство України містить дефініцію *acquis*. Згідно з положеннями Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, затвердженої 18 березня 2004 року [3], *acquis* є правовою системою ЄС. У пояснювальній записці до проекту закону, яким затверджено програму [4], немає інформації про джерело формування такого підходу. Цікаво, що у Законі України “Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу”, прийнятому 21 листопада 2002 року [5], термін *acquis* не вживається, натомість йдеться про законодавство ЄС. Тобто за порівняно невеликий проміжок часу між прийняттям цих актів відбулася концептуальна зміна розуміння, до чого саме має бути адаптовано вітчизняне законодавство, проте наразі неможливо встановити, на чому вона заснована.

У доктринальних розробках зміст *acquis* розкривається по-різному, а тому питання щодо дефініції цього поняття залишається не вирішеним. Це дає змогу приєднатися до наукової дискусії, проаналізувати підходи до визначення *acquis* та запропонувати висновки у цьому контексті.

Аналіз дослідження проблеми. Грунтовну характеристику *acquis* ЄС здійснено у працях багатьох українських і зарубіжних учених, серед яких Дж. Вейлер, Х. Граббе, К. Делкур, К. Йоргенсен, Я. Костюченко, Б. Лаффан, А. Маген, К. Мортельманс, Р. Петров. Публікації цих дослідників формують загальне уявлення про сутність *acquis* ЄС, проте пропонують різні погляди на це явище, тому його тлумачення залишається дискусійним.

Метою статті є визначення поняття та встановлення змістовної сутності *acquis* Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу. Концепція *acquis* почала формуватися у 1969 році, коли Європейське економічне співтовариство розглядало питання про розширення залученням до свого складу Великобританії, Данії та Ірландії. Під час саміту у Гаазі було вироблено позицію, згідно з якою для приєднання до ЄЕС заявники повинні прийняти Договори, цілі Договорів і загальне законодавство, прийняте після заснування Співтовариства, що було підтримано представниками держав-членів [6, с. 37]. Це свідчить про сприйняття правових основи ЄС як таких, що не зводяться лише до норм законодавчих актів, проте виражені й у цілях їх прийняття, що залишає певну свободу вибору у досягненні цих цілей. У подальшому роль *acquis* виявилася у поступовій відмові від правового регулювання відносин між державами-членами за допомогою міжнародних договорів до формування нового механізму, який, згідно з твердженням Дж. Вейлера, становить “певну міждержавну структуру управління, визначену конституційною хартією та конституційними принципами” [7, с. 2407]. Водночас на питання, що таке *acquis*, досі немає єдиної відповіді.

У глосарії Європейської комісії *acquis* ЄС визначено як сукупність спільних прав та обов’язків, що є обов’язковими для всіх держав-членів ЄС, яка постійно розвивається і охоплює: зміст, принципи та політичні цілі Договорів; законодавство, прийняте на виконання Договорів, та прецедентне право Європейського Суду Справедливості (Суду ЄС); декларації та резолюції, ухвалені Союзом; інструменти в рамках Спільної зовнішньої та безпекової політики; міжнародні договори, укладені Союзом, а також договори, укладені державами-членами між собою у сфері діяльності Союзу [8]. У цьому підході права та обов’язки фактично прирівнюються до актів та інструментів, перерахованих у другій частині визначення. Однак договори, прийняте на їх виконання законодавство чи рішення Суду ЄС не становлять права та обов’язки, а виступають їх джерелами; політичні інструменти не можуть вважатися правами та обов’язками й поготів. Тобто *acquis* зумовлюють ці права і обов’язки, проте не збігаються з ними.

Іншу позицію обійняв А. Маген, запропонувавши погляд на *acquis* як “концепцію, що втілює внутрішній правопорядок Співтовариства (його накопичене надбання)” [9, с. 371]. Перевагою цього підходу є те, що він чітко окреслює спрямованість *acquis* на формування стану суспільних відносин у межах ЄС, що ґрунтується на спільності прав та обов’язків. Водночас визначення *acquis* крізь призму терміна “концепція”, під яким можна розуміти систему поглядів чи спосіб тлумачення чогось, більшою мірою вказує на наукову категорію і не враховує, що *acquis* – це передусім явище правової дійсності. Термін “концепція” не може повноцінно відобразити регулятивну здатність та обов’язковість *acquis*.

Спираючись на категорію правопорядку, К. Смирнова дійшла висновку, що *acquis* можна ототожнити з правопорядком інтеграційного об’єднання [10, с. 125]. В узагальненому вигляді правопорядок означає фактичний правовий стан суспільних відносин, зумовлений їх правовим регулюванням. У доктрині під правопорядком запропоновано розуміти “такий стан регулювання суспільних відносин, за якого усі суб’єкти цих правовідносин (держава, суспільство, громадське об’єднання, індивід тощо) реалізують встановлені норми права шляхом дотримання, виконання, використання і застосування, без порушення приписів законів держави та інших нормативно-правових актів” [11, с. 133]. Однак *acquis* не є станом, а виступає основою формування цього стану, джерелом спільних прав та обов’язків.

У Загальнодержавній програмі адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [3], як зазначено вище, *acquis* розглядається як правова система ЄС, яка містить акти законодавства ЄС (але не обмежується ними), прийняті в рамках Європейського співтовариства, Спільної зовнішньої політики та політики безпеки і Співпраці у сфері юстиції та внутрішніх справ. Якщо сприймати правову систему як систему юридичних засобів у межах певної правової дійсності, *acquis* цілком можна вважати правовою системою. Такий висновок у 1964 році зробив і Суд ЄС, зазначивши, що Договір про ЄЕС створив власну правову систему, яка з набуттям чинності договору стала невід’ємною частиною правових систем держав-членів [12]. Однак пізніше у європейських академічних колах тлумачення *acquis* як правової системи піддавалося сумніву [13, с. 23–48]. Враховуючи брак уніфікованого тлумачення правової системи, визначення *acquis* через цю категорію потребує уточнення, що саме мається на увазі під нею. Крім того, розглядувана дефініція покликається на акти законодавства ЄС як один з елементів, якими правова система не обмежується, однак не вказує на інші її елементи, а тому є неповною.

М.-Л. Оберг охарактеризувала *acquis* як “сукупність первинних і вторинних правових актів, політичних інструментів і прецедентного права судів ЄС, що стосуються створення і функціонування внутрішнього ринку” [14, с. 152]. Справді, *acquis* містить зазначені елементи, проте не вичерпується ними. Європейська комісія не випадково визнає зміст, принципи та політичні цілі Договорів невід’ємною складовою частиною *acquis* [8], оскільки численні акти ЄС містять декларативні і диспозитивні норми, у яких проголошуються певні цілі, надаючи державам-членам вибір у використанні засобів для досягнення цих цілей. Точніший підхід у цьому контексті пропонує А. С. Вавринчук, розуміючи під *acquis* “сукупність принципів, правил і норм, що накопичені у межах політичного, правового та економічного досвіду ЄС” [15, с. 474], однак обидва наведені визначення не враховують інструментів зовнішньої та безпекової політики Спільноти, що згідно з глосарієм Європейської комісії також належать до елементів *acquis* [8]. Крім того, термін “сукупність” позначає лише загальну кількість складових частин, однак не враховує їхньої взаємопов’язаності та взаємозумовленості, яка властива *acquis*.

Оригінальним, проте дискусійним є сприйняття *acquis* як принципу, згідно з яким для вступу в ЄС кожна держава-претендент повинна визнати правову, політичну та економічну структуру Союзу як даність і прийняти її [16, с. 291]. Як зазначено вище, погодження національного законодавства з правом ЄС було визнано неодмінною умовою для вступу у Спільноту ще у 1969 році. Однак застосовувати до цієї умови назву “принцип *acquis communautaire*” недостатньо коректно, оскільки згідно з усталеним тлумаченням *acquis* – це надбання Спільноти, а не один конкретний обов’язок

кандидата на членство в ЄС. Крім того, *acquis* не є принципом з таких міркувань. У праві термін “принцип” (від лат. *principium* – основа, начало) вживається для позначення засадничих категорій, які уособлюють природу і сутність галузі (підгалузі, правового інституту), визначають її ідеологію та основні цінності, виступають концептуальним базисом для утворення її правових норм [17, с. 130]. Якщо розглядати *acquis* як суто засаду для формування спільних прав та обов’язків, неможливо пояснити, чому елементами *acquis* є нормативно-правові акти, які закріплюють ці права та обов’язки. Поділяючи переконання, що *acquis* “є складовою європейських правових стандартів, і, безумовно, є основою таких стандартів” [18, с. 157], водночас треба враховувати, що до *acquis* належать й конкретні норми, у яких виражено ці стандарти. Отже, природа *acquis* складніша, ніж лише принцип чи лише правові норми.

Як свідчить проведений аналіз, існують дуже різноманітні підходи до пояснення сутності *acquis*, проте вони відображають його особливості або частково, або взагалі не відображають. На нашу думку, природа *acquis* найбільше корелює з категорією системи правових засобів.

Системність виявляється у вертикальних і горизонтальних зв’язках між різними елементами *acquis*, позначає їх залежність один від одного, вплив наявних елементів на формування нових. Так, первинне законодавство (установчі Договори ЄС) формує низку принципів і цілей, з урахуванням яких приймаються акти вторинного законодавства (регламенти та директиви). Суд ЄС у своїй практиці спирається на норми і первинного, і вторинного законодавства і тлумачить їх. Політичні інструменти розробляються з огляду на цілі і завдання, виражені у правових нормах. Зрештою, передумовою приєднання ЄС до міжнародних договорів, які стають елементом *acquis*, є те, що ці міжнародні договори не повинні суперечити цілям, принципам і цінностям Спільноти. Отже, саме система, а не математична сукупність, виражає сутність *acquis*.

Правові засоби – це комплексне явище, яке тлумачиться достатньо широко. Під ним розуміють “пласт “вузлового” інструментарію, за допомогою якого або використовуючи який в процесі діяльності суб’єкти досягають своєї мети та результату” [19, с. 134]. Правові засоби утворюють основу правового регулювання та охоплюють всі інструменти, потрібні для досягнення визначених цілей, забезпечення як публічних, так і приватних інтересів. Загалом ці засоби спрямовуються на реалізацію функцій права та слугують досягненню спільності, однастайності прав та обов’язків всередині спільноти. Це забезпечує єдність правозастосування та загалом формує єдиний правопорядок.

Властивість спільності і єдності зумовлена тим, що *acquis* має пріоритет над нормами національних законодавств держав-членів, які суперечать *acquis*. Хоча положення про це не закріплене безпосередньо у Договорах ЄС, такий пріоритет був визнаний у рішеннях Суду ЄС. У справі *Flaminio Costa v E.N.E.L.* Суд ЄС зазначив, що держави-члени обмежили свої суверенні права, створивши співтовариство безстрокового існування, що має власні інститути, власну правотворчість, власну правоздатність і здатність до представництва на міжнародній арені, і створили звід законів, який зобов’язує як їхніх громадян, так і їх самих. Право, яке випливає з Договору ЄС, не може бути скасоване національними положеннями, оскільки це підриває правову основу Співтовариства [12]. Це означає примат *acquis* над будь-якою нормою національних законодавств, включно з нормами конституцій. Європейська комісія також вказувала на пріоритет *acquis* під час приєднання до Спільноти нових членів, зокрема Греції [20], а у 2008 році до Заключного акту Міжурядової конференції, яка прийняла Лісабонський договір, підписаний 13 грудня 2007 року, було додано Декларацію 17, яка визначає, що Договори та законодавство, прийняте Спільнотою на основі Договорів, мають пріоритет над правом держав-членів [21]. Хоча декларація не породжує права та обов’язки, вона фіксує спільну позицію держав-членів щодо примату *acquis*. Це формує наднаціональний характер *acquis*.

Зазначене вище можна підсумувати такою дефініцією *acquis*: це наднаціональна система правових засобів, яка визначає спільні права та обов’язки держав-членів і формує єдиний внутрішній правопорядок Європейського Союзу.

Висновки. Дослідження особливостей *acquis* мають тривалу історію, проте досі не увінчалися виробленням такого тлумачення, яке б повністю розкрило природу цього явища. Розуміння *acquis* як сукупності спільних прав та обов'язків, правової системи ЄС, сукупності правових актів і політичних інструментів, правопорядку чи принципу створює певне уявлення про *acquis*, однак не дає змоги повністю досягнути його сутність. У статті запропоновано погляд на *acquis* як на систему правових засобів. Такий підхід дає змогу охопити увесь різноманітний інструментарій, призначений для досягнення правових цілей у межах ЄС, і підкреслити наявність зав'язків між різними елементами цієї системи та їхній взаємний вплив. Враховуючи визнання в ЄС пріоритету *acquis* над будь-якими національними нормами, уточнено, що ця система правових засобів є наднаціональною. З огляду на те, що на основі *acquis* виникають спільні права та обов'язки держав-членів, зроблено акцент на тому, що *acquis* виступає основою формування внутрішнього правопорядку у Спільноті. На основі проведеного дослідження запропоновано нове визначення *acquis* як наднаціональної системи правових засобів, яка визначає спільні права та обов'язки держав-членів і формує єдиний внутрішній правопорядок Європейського Союзу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (Дата звернення: 14.11.2024).
2. Petrov R. (2006). The dynamic nature of the *acquis communautaire* in EU external relations. *Revue Européenne de Droit Public*. No. 18(2). P. 741–771.
3. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 року № 1629-IV. ВВР. 2004. № 29. Ст. 367.
4. Пропозиції Президента до Закону “Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу”, реєстр. № 3581 від 25.12.2003 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=15183 (Дата звернення: 14.11.2024).
5. Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 21 листопада 2002 року № 228-IV. ВВР. 2003. № 3. Ст. 12.
6. Statement by M. Willy Brandt Chancellor of the Federal Republic of Germany / The Summit Conference at the Hague. Statements made by the Heads of State or Government on 2 December 1969. Bulletin of the European Communities. 1970. No. 2. P. 35–43.
7. Weiler J. H. H. (1991). The transformation of Europe. *Yale Law Journal*. Vol. 100(8). P. 2403–2483.
8. European Commission. Glossary: *Acquis*. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/glossary_en#acquis (Accessed: 14.11.2024).
9. Magen A. (2007). Transformative Engagement Through Law: The *Acquis Communautaire* as an Instrument of EU External Influence. *European Journal of Law Reform*. No. 9(3). P. 361–392.
10. Смирнова К. (2011). Співвідношення *acquis communautaire* та джерел права Європейського Союзу. *Порівняльно-правові дослідження*. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. № 1. С. 121–126.
11. Назаренко О., Харченко Н. (2023). Правопорядок як мета і результат правового регулювання в умовах воєнного стану. *Філософські та методологічні проблеми права*. № 1. С. 130–140.
12. Judgment of the CJEU of 15 July 1964 in case 6-64, *Flaminio Costa v E.N.E.L.*, ECLI:EU:C:1964:66.
13. Mortelmans K. (1996). Community Law: More than a Functional Area of Law, Less than a Legal System. *Legal Issues of European Integration*. No. 23(1). P. 23–49.
14. Öberg M.-L. (2020). Internal Market *Acquis* as a Tool in EU External Relations: From Integration to Disintegration. *Legal Issues of Economic Integration*. No. 47(2). P. 151–177.
15. Вавринчук А. С. (2023). Значення *acquis communautaire* для формування сучасного законодавства України. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 12. С. 471–474.
16. Рябошапченко А. (2014). Принцип *acquis communautaire*: становлення та значення при підготовці вступу Австрійської Республіки до Європейського Союзу. *Юридичний вісник*. № 2. С. 291–295.
17. Штефан А. С. (2022). Принципи авторського права. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. № 1. С. 129–138.

18. Петров Р. А. (2012). Еволюція поняття “*acquis communautaire*” в праві Європейського Союзу. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. № 4. С. 154–157.
19. Гетьманцева Н., Митрицька Г. (2021). Правові засоби в механізмі правового регулювання суспільних відносин у сфері найманої праці. *Підприємництво, господарство і право*. № 3. С. 132–140.
20. Commission opinion of 23 may 1979 on the application for accession to the European Communities by the Hellenic Republic: Official Journal L 291, 19.11.1979, p. 3–3. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:11979H/AVI/COM> (Accessed: 14.11.2024).
21. Declarations annexed to the Final Act of the Intergovernmental Conference which adopted the Treaty of Lisbon, signed on 13 December 2007 – A. Declarations concerning provisions of the Treaties – 17. Declaration concerning primacy. Document 12008E/AFI/DCL/17. OJ C 115, 9.5.2008, p. 344–344.

REFERENCES

1. *Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odnii storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony*. (2014). [Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (Accessed: 14.11.2024). [In Ukrainian].
2. Petrov, R. (2006). *The dynamic nature of the acquis communautaire in EU external relations*. *Revue Européenne de Droit Public*. No. 18(2). P. 741–771.
3. *Pro Zahalnodержavnu prohramu adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu*. (2004, March 18). No. 629-IV. [On the National Program of Adaptation of Ukrainian Legislation to the Legislation of the European Union]. VVR. 2004. No. 29. 367 p. [In Ukrainian].
4. *Propozytsii Prezydenta do Zakonu “Pro Zahalnodержavnu prohramu adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu”*. (2023, December 25). No. 3581. [President’s Proposals to the Law “On the National Program of Adaptation of Ukrainian Legislation to the Legislation of the European Union”]. Retrieved from: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=15183 (Accessed: 14.11.2024). [In Ukrainian].
5. *Pro Kontseptsiiu Zahalnodержavnoi prohramy adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu*. (2002, November 21). No. 228-IV [On the Concept of the National Program of Adaptation of Ukrainian Legislation to the Legislation of the European Union]. VVR. 2003. No. 3. P. 12. [In Ukrainian].
6. Statement by M. Willy Brandt Chancellor of the Federal Republic of Germany / The Summit Conference at the Hague. Statements made by the Heads of State or Government on 2 December 1969. *Bulletin of the European Communities*. 1970. No. 2. P. 35–43.
7. Weiler, J. H. H. (1991). *The transformation of Europe*. *Yale Law Journal*. Vol. 100(8). P. 2403–2483.
8. European Commission. Glossary: *Acquis*. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/glossary_en#acquis (Accessed: 14.11.2024).
9. Magen, A. (2007). *Transformative Engagement Through Law: The Acquis Communautaire as an Instrument of EU External Influence*. *European Journal of Law Reform*. No. 9(3). P. 361–392.
10. Smyrnova, K. K. (2011). *Spivvidnoshennia acquis communautaire ta dzherel prava Yevropeiskoho Soiuzu* [Correlation of the *acquis communautaire* and sources of European Union law]. *Porivnialno-pravovi doslidzhennia*. Kyiv: In-t derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho NAN Ukrainy. No. 1. P. 121–126. [In Ukrainian].
11. Nazarenko, O., Kharchenko, N. (2023). *Pravoporiadok yak meta i rezultat pravovoho rehuliuвання v umovakh voiennoho stanu*. [Legal order as a goal and result of legal regulation under martial law]. *Filosofski ta metodolohichni problemy prava*. № 1. P. 130–140. [In Ukrainian].
12. Judgment of the CJEU of 15 July 1964 in case 6-64, *Flaminio Costa v E.N.E.L.*, ECLI:EU:C:1964:66.
13. Mortelmans, K. (1996). *Community Law: More than a Functional Area of Law, Less than a Legal System*. *Legal Issues of European Integration*. No. 23(1). P. 23–49. [In Ukrainian].
14. Öberg, M.-L. (2020). *Internal Market Acquis as a Tool in EU External Relations: From Integration to Disintegration*. *Legal Issues of Economic Integration*. No. 47(2). P. 151–177. [In Ukrainian].
15. Vavrynychuk, A. P. (2023). *Znachennia acquis communautaire dlia formuvannia suchasnoho zakonodavstva Ukrainy*. [The importance of the *acquis communautaire* for the formation of modern Ukrainian legislation]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. No. 12. P. 471–474. [In Ukrainian].
16. Riaboshapchenko, A. (2014). *Pryntsyp acquis communautaire: stanovlennia ta znachennia pry pidhotovtsi vstupu Avstriiskoi Respubliki do Yevropeiskoho Soiuzu*. [The Principle of the *Acquis Communautaire*: Formation and

Significance in the Preparation of the Accession of the Republic of Austria to the European Union]. *Yurydychnyi visnyk*. No. 2. P. 291–295. [In Ukrainian].

17. Shtefan, A. S. (2022). *Pryntsypy avtorskoho prava* [Principles of copyright]. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*. No. 1. P. 129–138. [In Ukrainian].

18. Petrov, R. A. (2012). *Evoliutsiia poniattia “acquis communautaire” v pravi Yevropeiskoho Soiuzu*. [Evolution of the concept of “acquis communautaire” in the law of the European Union]. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*. No. 4. P. 154–157. [In Ukrainian].

19. Hetmantseva, N., Mytrytska, H. (2021). *Pravovi zasoby v mekhanizmi pravovoho rehulivannia suspilnykh vidnosyn u sferi naimanoi pratsi*. [Legal means in the mechanism of legal regulation of social relations in the field of hired labor]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. No. 3. P. 132–140. [In Ukrainian].

20. *Commission opinion of 23 may 1979 on the application for accession to the European Communities by the Hellenic Republic*. OJL 291, 19.11.1979. P. 3–3. [In Ukrainian].

21. *Declarations annexed to the Final Act of the Intergovernmental Conference which adopted the Treaty of Lisbon, signed on 13 December 2007* – A. Declarations concerning provisions of the Treaties – 17. Declaration concerning primacy. Document 12008E/AFI/DCL/17. OJC 115, 9.5.2008, P. 344–344. [In Ukrainian].

Дата надходження статті: 11.01.2025 р.

Anna SHTEFAN

Intellectual Property Scientific Research Institute
of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine,
Head of the Copyright and Related Rights Department,
Dr. habil. (Law), Associate Professor
anna_shtefan@ukr.net
ORCID: 0000-0003-2382-4849

THE CONCEPT OF THE ACQUIS OF THE EUROPEAN UNION

The article is devoted to the issues of defining the concept and substantive essence of the European Union *acquis*. The study is grounded in the fact that despite a long history of research in this area, the *acquis* still does not have an interpretation that would fully reveal the nature of this phenomenon. This follows from the absence of a statutory definition of the *acquis* in European legislation, which has contributed to the development of various theories on the nature of the *acquis*.

Approaches to understanding the *acquis* as a set of common rights and obligations, the EU legal system, a set of legal acts and policy instruments, legal order or principle are analyzed. It is concluded that most of the existing definitions create a certain impression of the *acquis* but do not allow to comprehend the essence of this phenomenon fully.

The author proposes a view of the *acquis* as a system of legal means. This approach allows to cover all the various instruments designed to achieve legal objectives within the EU and to emphasize the links between different elements of this system and their mutual influence. Given the EU's recognition of the priority of the *acquis* over any national norms, it is clarified that this system of legal means is supranational. Taking into account that the *acquis* provides for common rights and obligations of the Member States, the article emphasizes that the *acquis* is the basis for the formation of the internal legal order in the Community. In light of the study, the author proposes a new definition of the EU *acquis* as a supranational system of legal means which defines common rights and obligations of the Member States and forms a single internal legal order of the European Union.

Keywords: *acquis communautaire*, *acquis* of the European Union, European Union law, system of legal means, legal order.